

Ehkäisevän päihdetyön kertomus 2025–2026

Rautalammin kunta
EPT-ryhmä

Sisältö

Johdanto

EPT-ryhmä

Kohderyhmät

Kampanjat ja materiaalit

Tiedolla johtaminen

Toiminnanohjaus

Aikajana

Kehityskohteet

Yhteystiedot

Johdanto

Kunnissa toteutettava ehkäisevä päihdetyö perustuu lakiin (523 / 2015). Lain mukaan

"ehkäisevällä päihdetyöllä tarkoitetaan toimintaa, jolla vähennetään päihteiden käyttöä ja päihteiden käytöstä aiheutuvia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja".

Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Eli kunta tekee ehkäisevää päihdetyötä niissä rakenteissa, jotka jäivät kunnalle hyvinvointialueuudistuksessa. Kunta tekee yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi seurakunnat ja järjestöt, sekä alueellisesti hyvinvointialueen kanssa.

Johdanto

Ehkäisevä päihdetyö kattaa

- alkoholin
- huumausaineet
- päihtymiseen käytettävät lääkkeet ja muut aineet
- tupakkatuotteet
- rahapelaamisen

Näkökulmana on ennakoiva työ ja vaikuttaminen.

Kohderyhmänä on koko väestö.

EPT-työ on lähtökohtaisesti monialaista yhdyspintatyötä.

Johdanto

Ehkäisevässä päihdetyössä vahvistetaan suojaavia tekijöitä:

- Luottamukselliset sosiaaliset suhteet lähiyhteisössä
- Elämänhallintataidot
- Mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteen, kokemus minäpystyvyydestä
- Päihteiden saatavuuden rajoittaminen
- Lähiyhteisön asenteisiin vaikuttaminen
- Tietoisuus riskeistä
- Merkityksellisen toiminnan tarjoaminen

Johdanto

Ehkäisevässä päihdetyössä vaikutetaan ennakoiden riskitekijöihin:

- Arjen elinolosuhteiden haasteet
- Koulukiusaaminen, koulupoissaolot
- Yksinäisyys, syrjäytyminen
- Sosiaalinen epäluottamus, heikko itsetunto
- Mielenterveyden haasteet
- Päihteiden helppo saatavuus
- Sosiaaliset paineet riskikäyttäytymiseen
- Perheen salliva suhtautuminen
- Häpeä, avun hakemisen vaikeudet

EPT-ryhmä

EPT-työ on lähtökohtaisesti monialaista yhdyspintatyötä.

Kaudella 2025-2026 Rautalammin EPT-ryhmässä ovat olleet

Taru Vepsäläinen, Tiina Taskinen, Minna Vauhkonen, Inna Kääriäinen, Taina Pärnänen, Annaleena Manninen, Niina Leppänen, Maria Kontkanen, Mari Pirkkala, Anttu Röntynen, Juho Pahajoki ja Matti Vääntinen.

Tavoitteiden toteutuminen

- tietolähteenä paikallinen yläkoulun ja lukion päihdetietokysely
- Kyselyyn sisältyy pienen vastaajamäärän takia merkittävä tilastollisen virheen mahdollisuus.

Tavoite

- alkoholin välittäminen alaikäisille vähenee ainakin 5 prosenttiyksikköä
- tavoite ei toteutunut: kyselyn mukaan alkoholin välittäminen alaikäisille on lisääntynyt
- alkoholin ja nikotiinituotteiden käyttö vähenee yläkoulu- ja lukioikäisillä
- tavoite ei toteutunut: kyselyn mukaan käyttö on lisääntynyt

Varhaiskasvatus

- Puheeksi ottaminen rutiiniksi
- Lapset puheeksi -menetelmän koulutukset henkilöstölle
- välitetty tietoa *Lapsi lasin takana* -materiaalein
- lasten kanssa opeteltu turvallista netin käyttöä
- lapseen ja perheeseen yhteyden luominen: tulo- ja hakutilanteet, vanhempainillat, vasu/leops-keskustelut
- turvallisen kiintymyssuhteen rakentaminen lapseen arjen tilanteissa
- lapsen tunnesäätelyn tukeminen ja hänen tarpeisiinsa vastaaminen arjen tilanteissa
- tunnetaitojen mallintaminen ja opettaminen (esim. tunteiden tunnistamista, nimeämistä, itsensä rauhoittamisen taitoja ja empatiaa)
- kaveritaidot (ristiriitojen ratkaiseminen, auttaminen, lohduttaminen)
- mahdollisuuksien tarjoaminen Itsensä ilmaisuun ja osallisuuteen leikin, taiteen ja muun luovan toiminnan kautta
- kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa ja tuen tarjoaminen vanhemmuuteen (ohjaus)
- varhaisen tunnistamisen ja tuen toimet: perheet, moniammatillinen yhteistyö (ennaltaehkäisy)
- opiskeluhuollon palvelut

Perusopetus + lukio + nuorisotoimi

Teematapahtumat

- keikat
- koulukahvit
- lukiolaisten ilta
- poliisin vierailu
- teematunnit

Kokemusasiantuntijavierailut

- Ei ollut kokemusasiantuntijavierailuja

Kasvun tuki

- Henkilöstökoulutukset: Nuori mieli
- itsetunnon vahvistaminen
- tunnetaidot
- kaveritaidot
- opiskeluhuollon palvelut
- sovittelupalvelu
- Yhteistyö huoltajien kanssa & tiedon välittäminen päihdetilanteesta

Perusopetus + lukio + nuorisotoimi

Opetus

- päihteen elämäntapa osana opetussuunnitelman mukaista opetusta

Tiedolla johtaminen

- päihdetietokyselyt

Perusopetus + lukio + nuorisotoimi

Kampanjamateriaalit

- HVAn, THLn ja järjestöjen tuottamien kampanjamateriaalien välittäminen ja jakaminen kohderyhmille

Nikotiiniagentit

- Nikotiiniagenttitoiminta kouluilla

Kokka-toiminta & sosiaalityö

- ennaltaehkäisevä näkökulma esillä päivittäin
- tuetaan arjen hallintaa ja päihteetöntä elämäntapaa
- riippuvuuksien ennakoivassa tunnistamisessa kehittyminen

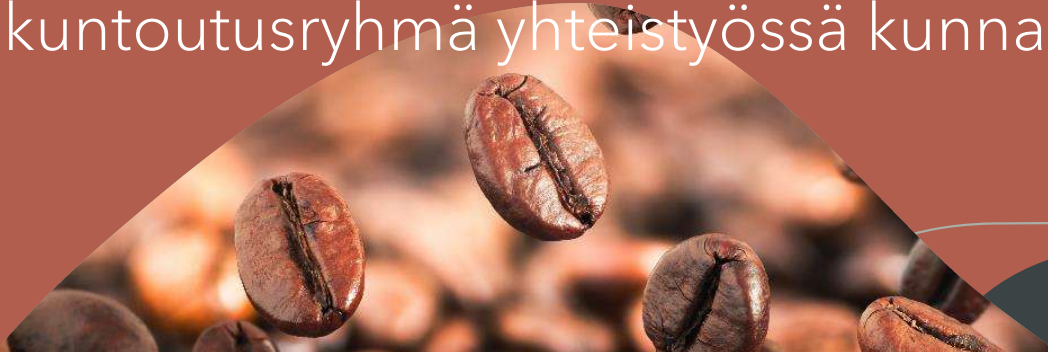

Seurakunnan nuorisotyö

- päihteettömyys esillä nuorisotoiminnassa
- rippikoulutyö
- yhteistyö koulujen ja nuorisotoimen kanssa

Seurakunnan aikuistyö

- miesten päihdekuntoutusryhmä yhteistyössä kunnan kanssa
- naisten piiri
- saunaillat
- kuntoiluryhmä

Kampanjat ja materiaalit

Lapsi lasin takana

- kampanjat isojen juhlapyhien yhteydessä ja koulujen päättyessä
- netti- ja somemateriaalit
- julisteet

Teemaviikot

- vanhusten viikko vko 40
- ehkäisevän päihdetyön viikko vko 45
- peliviikko vko 45
- mielenterveysviikko vko 47

Hakematta paras – älä välitä alkoholia alaikäisille

- aineistot sosiaalisessa mediassa
- julisteiden jakaminen

Kampanjat ja materiaalit

Tupakaton päivä

- aineistot sosiaalisessa mediassa
- julisteet kouluissa ja kirjastossa

Verkkovanhempainillat

- Linkkien ja kutsujen jakaminen verkkovanhempainiltoihin ja nettiwebinaareihin vanhemmuudesta ja päihdeasioista

Tiedolla johtaminen

Tiedon tuottaminen: kyselyt

- kunnan oma päihdetietokysely
- koulun oma palautekysely

Tiedon jakaminen

- hyvinvointialueen järjestämät koulutukset
- hyvinvointialueen jakama tieto muiden tahojen järjestämistä koulutuksista

Tiedon jakaminen

- hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden tuottamien materiaalien jakaminen ja välittäminen edelleen

Toiminnanohjaus

Vuosikellot

- EPT-ryhmän vuosikello
- Yksiköiden omat vuosikellot
- Päivitys vuosittain

Seuranta

- EPT-ryhmässä toteutuneen ja suunnitellun toiminnan rinnastaminen vuosikelloon

Arviointi

- Kauden aikana rinnastaminen vuosikelloon ja vuosisuunnitelmaan
- Kauden päättyessä systemaattinen palautekeskustelu
- Arvioinnin työkaluna kypsyysanalyysi
- Pitkällä ajalla päihdetietokyselyt indikoivat toiminnan vaikuttavuutta

Toiminnanohjaus

Raportointi

- Raportointi vuosittain hyvinvointilautakunnalle ja valtuustolle

Osallisuus

- Kouluissa ja nuorisotyössä oppilaiden ja opiskelijoiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen (tukioppilaat, tutorit, RauNo, RauLi)

Yhteistyö, verkostot

- Kaudella 2025-2026 yhteistyö Suonenjoen EPT-toiminnan kanssa: 2 yhteistä tapaamista, uuden valtuustokauden painopisteiden suunnittelu, vanhemmuuden tuki
- Materiaalien jakaminen
- Vakiintunut yhteistyö hyvinvointialueen EPT-toiminnan kanssa
- Vakiintunut yhteistyö seurakunnan sekä paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa

Kehityskohteet työkaluna kypsyysanalyysi

Tiedolla johtaminen

- Tiedon kokoaminen ja kokonaiskuvan hahmottaminen aikuisväestön ja ikääntyneiden päihdetilanteesta

Yhdyspintatyö

- Verkostoyhteistyön ja yhdyspintayhteistyön vahvistaminen

x

- x

Kehityskohteet

työkaluna kypsyysanalyysi

Aikuisväestö

- Toiminta on painottunut lapsiin ja nuoriin.
- Varmistetaan teemojen näkyvyyttä aikuisväestölle.
- Varmistetaan naisten ja riskiryhmien osallisuus.
- Vanhemmuuden tuki
- Päihteiden välittämiseen puuttuminen

Ikäihmiset

- Yksinäisten ikäihmisten tavoittamisen haaste:
- Nostetaan EPT teemana esille vanhusten viikolla.
- Vahvistetaan hankkeella ikäihmisten tavoittamista.

x

- x

Kehityskohteet

Yhteistyö

- Tiivistetään yhteistyötä Suonenjoen EPT-toimijoiden kanssa.

Kehityskohteet

Osallisuus

- Vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta heitä itseään koskevan toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Tiedon virtaama

- Varmistetaan HVAn tuottamien materiaalien kulku kohderyhmille.

Yhteenveto

Koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta EPT-työssä on vakiintuneita toimintamalleja ja käytäntöjä. Niitä jatketaan.

Vahvistetaan EPT-viestin vaikuttavuutta aikuisväestön ja ikääntyneiden keskuudessa.

Vahvistetaan yhteistyötä Suonenjoen ja hyvinvointialueen kanssa.

Rautalammin kunta, EPT-kertomus 25-26

Kiitos!

Lisätietoja

Matti Vanttinen

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Puh. 040 480 1492

matti.vanttinen@rautalampi.fi